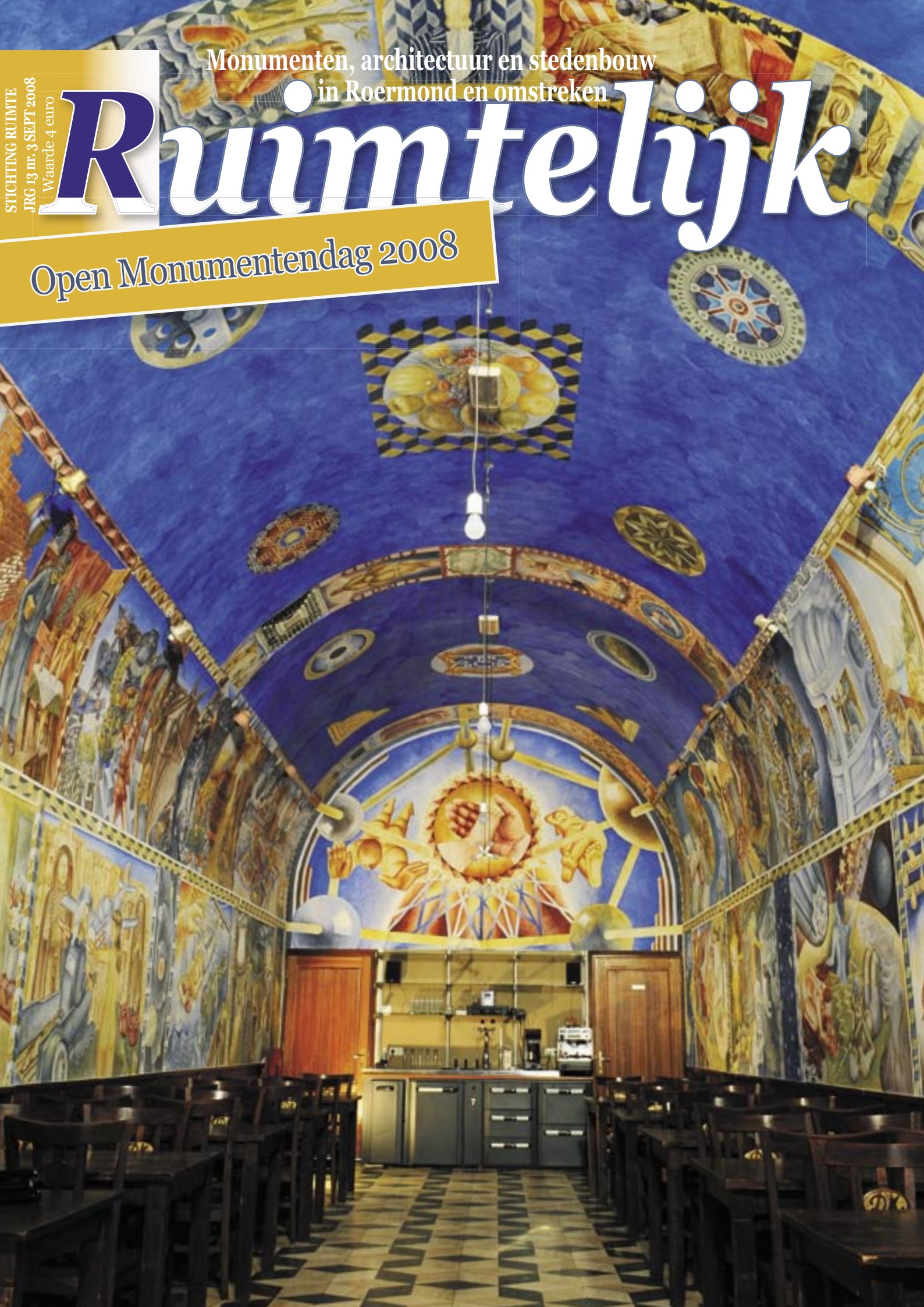

STICHTING RUIMTE
JRG 13 nr. 3 SEPT 2008
Waarde 4 euro

Monumenten, architectuur en stedenbouw
in Roermond en omstreken

Ruimtelijk

Open Monumentendag 2008

Peter de Cock werd in 1751 gevangen gehouden in de kelders van het Roermondse stadhuis. De stank aldaar verdreef zelfs zijn pleitbezorgers. Door de eeuwen heen is hij een schelm gebleven die zijn stad op een Tijn Uilenspiegel-achtige wijze bekijkt.

Karresel

Een van de mooiste uitvindingen die de mensheid heeft voortgebracht is de *karresel*. Een vondst die miljoenen kinderen pure levensvreugde heeft gebracht. Maar aangezien de taaldementie in het Roermondse, vaak gecombineerd met pure onwil, massaal toeslaat, toch maar even een toelichting. *Eine karresel* is een carrousel - en voor diegenen die wat meer hechten, zonder voorstrijkmiddel, aan het Nederlands, *Ruimtelijk* is immers een blad dat 'over bouwen' gaat - een draaimolen.

Elke vondst heeft een keerzijde. Nu is die niet te wijten aan de uitvinder! Natuurlijk, er zullen de nodige kinderen tijdens de rit van het paard gedonderd zijn. Maar statistisch is bewezen dat de meeste ongelukken thuis gebeuren. Voor de goede orde, als vrijgezel heb ik het niet over de verkeerde partnerkeuze of het onjuiste instapmoment met verregaande gevolgen - een onbesuisde wip en vervolgens jarenlang niks meer in de knip. Nee, ik heb het over de *karresel* op de landelijke, provinciale en lokale televisie. U weet wel, zo'n repeterende breuk. Pure geestelijke armoede als u het mij vraagt. Journalistieke armoede. Want als je zo ongeveer zestig keer dezelfde groeten uit Roermond hebt gekregen via Jacqueline van L1, dan krijg je toch een spontane neusbloeding. Circa zestig keer ene Paul Bocusse, niet uit Lyon maar uit de Munsterstraat, met zijn risotto mét, dan kun je de eerste maanden geen rijst meer zien.

Als je bij *Het Paradijs* (Munsterstraat) de hoek om gaat, dan krijg je bijna een hartstilstand. Dan ben je direct in het Paradijs. De bouwsels van het kazernevoorterrein die je daar al kunt zien, verstoren op een uiterst ergerlijke wijze het historische stadsbeeld. Net een of twee verdiepingen te hoog. Dan rijst de vraag of we de Commissie Ruimtelijke Kwaliteitszorg niet beter kunnen opheffen. Zou dat extra risico's voor de historische binnenstad opleveren? Volgens mij helemaal niet. Wat staat ons nog allemaal te wachten? Bijvoorbeeld het Rats, Kuch en Bone-ontwerp getooid met de fraaie naam *De Lombardije* voor de nieuwbouw in de Jesuitenstraat. Dat heeft helemaal niets te maken met moderne architectuur passend in een historische omgeving.

Het gebouw had net zo goed op de Donderberg of in Lelystad kunnen staan. Daar had het ook beter gepast! Kijk, als je het gebruik van baksteen en een stuclaag al als een referentie ziet aan het verleden, dan ren ik onmiddellijk naar de aardlekschakelaar om te voorkomen dat bij mij het licht helemaal uitgaat. Letterlijk, zonder spaarlampen zie je natuurlijk in een kelder geen biet.

Binnenkort mogen de architectuurliefhebbers zich 'verga-
pen' aan de nieuwe gevel van het gestripte Clara Feygebouw in de Paredisstraat. Wat een gemiste kans om daar een straat van allure van te maken! En als ze daar van gekomen zijn, kunnen ze zich gaan verheugen op *Moeke's Toren* oftewel voormalig hotel De Toerist. Zo'n hoog geval, wat architectonisch neerkomt op verticale huisjesmelkerij, op die plek? Daar heb ik mijn twijfels over. Qua stedenbouwkundige kwaliteit zitten we daar toch al in een hoek waar de treurnis een permanente metgezel wordt.

Beste vrienden, nu zou het idee kunnen postvatten dat ik iets tegen moderne architectuur heb. In het geheel niet. Ik heb alleen iets tegen gemakzucht. Dus heb ik persoonlijk niets tegen de Natalinitoren. Dat is spannend. Spannende architectuur, en passend in het historisch kader, *that's all what Remunj needs!* Overigens is een van de mooiste ontwerpen die ik de laatste tijd onder ogen heb gekregen, de kubus van Rem Koolhaas die het nieuwe hart van Rotterdam vorm moet geven. Het glazen gebouw wordt 85 meter hoog en zal verrijzen op het kruispunt van de Coolingsingel, de Binnenweg en de Beurstraverse. Kostenplaatje circa een half miljard euro's. Onder het maaiveld komen parkeerruimten en kantoren, in de vijf onderste verdiepingen zijn winkels gepland, in het midden en de bovenste etages komen restaurants, tentoonstellingsruimten en publieke ruimten. Kortom, een schitterend ontwerp en een schoolvoorbeeld van het juiste gebouw op de juiste plek! Over pakweg 2,5 jaar al te bewonderen.

Geheel tegen mijn gewoonte in, ditmaal geen gast aan tafel. Ik heb het gevoel dat ik al gegeten en gedronken heb.

Uw onbaatzuchtige dienaar,

PdC

Colofon

Ruimtelijk verschijnt viermaal per jaar en brengt nieuws, achtergronden en uiteenlopende opinies rond monumentenzorg, stedenbouw, ruimtelijke ordening en architectuur in Roermond en omgeving. Bestuursbijdragen vallen buiten verantwoordelijkheid van de redactie. Overname van artikelen is toegestaan nadat toestemming is verkregen en als bronvermelding wordt toegepast. **Uitgave:** Stichting Ruimte. **ISSN** 1389-2606. **Redactie:** Leonard Fortuin, Thei Moors, Paul Poell, Chris Roemen, Bert Thomassen, Marianne Wulms-Hovens. **Medewerkers:** Peter de Cock, Lucien Jansen. **Redactie-adres:** Bachstraat 112, 6044 SN Roermond, tel. 0475-322618.

Vormgeving: Bert Thomassen. **Fotografie:** Leonard Fortuin, Thei Moors, Bert Thomassen, Peter Wijnands. **Verspreiding:** per post of eigen bezorgers. Oude nummers zijn beperkt verkrijgbaar op het redactieadres of bij Boekhandel Boom, Neerstraat 29, Roermond. **Abonnementen:** € 16,- per jaar, over te maken op Postbank 7625876. Bij meerdere abonnementen op één adres abonnementsprijs in overleg. **Abonnementenadministratie:** Bachstraat 112, 6044 SN Roermond, tel. 0475-322618. **Mede mogelijk gemaakt door** ARS Grafisch. **Bestuur Stichting Ruimte:** Quint Lommen, Hein Tilborghs, Lucien Jansen, Leonard Fortuin, Jan Grouls. **Secretariaatsadres:** Wijershoflaan 31, 6042 NK Roermond, tel. 0475-350367. **E-mail:** stichtingruimteroermond@kpnplanet.nl. **Internet:** www.historieroermond.nl>Stichting Ruimte.

Heel wat donateurs kochten het boek dat we hebben uitgegeven ter gelegenheid van ons tienjarig bestaan. Maar de oplage van 700 stuks zijn we nog niet helemaal kwijt. Donateurs die nog geen exemplaar hebben aangeschaft, nodigen wij van harte uit dat alsnog te doen. De bundel is voor 8 euro te koop bij Boekhandel Boom in de Neerstraat. Bovendien zullen wij het boek op Open Monumentendag (13 september a.s.) te koop aanbieden in onze Ruimte-stand in de kathedraal. En via het secretariaat kunt u het nog altijd bestellen. In alle gevallen koopt u een lijvig boekwerk. Voor u zelf of voor iemand anders.

Inhoud

- 1 Koolstraat 15 Foto Peter Wijnands
- 2 Column Peter de Cock; colofon
- 3 Redactioneel; Berichten
- 4 Open Monumentendag 2008
- 5 Geen plek voor Ruimte in MO
- 6 Nieuwe fresco's in oud huis
- 8 Roermond aan het Jacobspad 2
- 10 Waterhuishouding 2; Quartier Damianus
- 12 Meester van Elsloo 2
- 13 De Natalinitoren
- 14 Opbouwwerk voor melkfabriek
- 16 Op de rol 'Lopende zaken'

Open monumenten?

Op 13 september is het weer mogelijk: monumenten bezoeken en bezichtigen. De jaarlijkse landelijke Open Monumentendag, voor jong en oud, met als thema dit jaar: *Sporen van het verleden*. De begeleidende brochure van de Stichting Open Monumentendag Roermond geeft aan dat op maar liefst 26 plaatsen de blauw/gele vlag uithangt om aan te geven waar een monument of iets 'monumentaals' te bebekijken is. Wie in het 'drukke' weekeind van 6 en 7 september nog niet genoeg van Roermond heeft gekregen, kan voor deze monumentendag nog eens extra afreizen. Een Open Dag voor jong en oud? Te hopen valt dat menig ouder- of grootouderpaar haar kroost mee kan krijgen naar 'dae aaje kraom'. Monumenten zijn oud. Of toch niet? Zijn er jonge monumenten? In Roermond? Het hoofdkantoor van Essent wordt al als een nieuw monument beschouwd omdat het door Jo Coenen is ontworpen. De in aanbouw zijnde Natalinitoren op de Looskade wordt wellicht het allernieuwste. Een 'blikvanger' in elk geval.

'Monumentale' fresco's zijn aangebracht in een pand in de Koolstraat. Fraai geschilderd, zeer origineel. Je kunt ze bekijken tijdens een diner, maar ook gewoon. Op Open Monumentendag!

Ruimte heeft dit jaar veel aandacht voor landschappelijke monumenten (Leropperveld, Swalmdal) en probeert de *Wederopbouwarchitectuur* een monumentenstatus te geven. Helaas leiden er op de Open Monumentendag geen sporen naar deze panden. Roermond heeft ze wel, maar ze zijn nog niet geïnventariseerd. En als dat ooit zover komt is het maar de vraag of ze bekeken kunnen worden. De voormalige melkfabriek aan de Prins Bernardstraat komt er zeker voor in aanmerking. Maar verkoop van het pand en sloop dreigt. Gauw nog even gaan kijken!

Veel voer voor monumenten- en gebouwenliefhebbers in deze *Ruimtelijk*. Als blik op de toekomst.

De redactie

Roermond Monumentaal

Dennis Janssen schreef zes delen voor zijn serie *Roermond Monumentaal*. Beknopte beschrijvingen van verdedigingswerken en overheidsgebouwen, kerken, kloosters en kapellen, koopmans- en burgermanshuizen, patriciërshuizen en poorthuizen, winkelwoningen, villa's en herenhuizen. buitenplaatsen en boerderijen.

Voor € 2,50 per deel te koop bij de VVV.

Ruimte op Open Monumentendag

Ook dit jaar zal Stichting Ruimte zich presenteren in de kathedraal, maar nu vlakbij de ingang. Vanaf 11.00 uur kunt u in onze stand met 'Ruimtevaarders' van gedachten wisselen over monumentenzorg in Roermond, of wat daar voor moet doorgaan. Quint Lommen zal vertellen hoe hij jaren geleden Sint Christoffel verguldde. Tevens zal onze jubileumbundel *De luis in de pels te koop* zijn. Donateurs betalen € 8, de normale verkoopprijs is € 20. Ook is er een doorlopende presentatie met karakteristieke beelden van Roermond als monumentale stad. Welkom op onze jaarlijkse 'contactdag met de achterban'!

Meer leesvoer

Op www.historieroermond.nl, bij Stichting Ruimte is de brochure *Herrijzend Roermond* over de Wederopbouwarchitectuur in Roermond te lezen.

Open Monumentendag Roermond 2008

De Open Monumentendag van 2008, 13 september a.s. heeft als thema: Sporen. 'Daarmee worden de Nederlandse monumenten nog nadrukkelijker dan anders in historisch perspectief geplaatst', aldus een persbericht van de landelijke stichting die dit evenement jaarlijks organiseert. We veronderstellen dat de Roermondse 'echte' monumenten genoegzaam bekend zijn bij onze lezers. En door hen gewaardeerd worden. Maar wellicht willen zij op deze dag wel eens wat anders. We geven graag wat alternatieven. 'Sporen' met de stoomtrein naar Blerick bijvoorbeeld. Dat kan. Haal de speciale flyer en uw kaartje bij de VVV.

Ruimtelijk is gaan speuren en kwam in de binnenstad van Roermond op het spoor van iets heel bijzonders. Het betreft echter geen oude sporen, maar nieuwe. Ze zijn te vinden in de Koolstraat, een van de drie 'gatsen' (stegen) die tussen de Kraanpoort en de Brugstraat op de Roerkade uitkomen. De 'sporen' zijn afkomstig van René Hamers, een geboren en getogen Heerlenaar die in 1977 in Roermond neerstreek. Ofschoon hij als ondernemer in de horeca werkzaam is, heeft hij van zijn kunstzinnige aspiraties nooit een geheim gemaakt. Op de cover en op pagina 6 en 7 vindt u zijn 'voorproefje'.

Sporen aan 'de Kapel'

Onder deze titel stelt de Kapel In 't Zand een tentoonstelling samen die u vanaf Open Monumentendag 13 september tot en met 2 oktober kunt bekijken. Oude foto's en ansichtkaarten geven een nostalgisch kijkje in het verleden. Ook zijn er verrassende onderdelen zoals beelden en ornamenten van de zolder en uit de kelder gehaald. Kortom: veel interessante sporen. **Za 13/9 en zo 14/9. Daarna elke ma t/m do van 14 - 16 uur.**

Van **13 tot en met 18 september** is er een *bloemtapijt* te bekijken in het Kruiswegpark. Dergelijke tapijten werden jaarlijks aan het einde van het bedevaartsseizoen aangelegd. In meerdere grote perken zijn in bloemenpracht bedevaartskapelletjes uit de Midden-Limburgse omgeving verwerkt. *Ingang Parklaan.*

Roermond, je gaf naam aan velen en in het heden leeft het verleden.

De Open Monumentendag 2008 staat in het teken van Sporen.

Een nostalgische terugblik van een inwoner van vroeger, die zijn verbazing niet onder stoelen of banken steekt.

Sjeng van Marie van de Gats en van Truu van op de Bleik nog aan toe:

Ik kan met mijn klompen aanvoelen dat Roermond niet meer hetzelfde is
En vraag me af wat ik terug zal vinden van het stadsleven van weleer
Bij de Ster in de Voorstad is het dat ik dorstig de herberg het eerst mis
De Drinck bleef, het trekvee werd er gedrenkt in de Roer keer op keer

Sjeng van Marie van de Gats en van Truu van op de Bleik nog aan toe:

Hee, de Oliestraat heet nu Paredisstraat, vlakbij was een oliemolen
De Sjinderskoel was een begrip, in Maasniel bij de Oude Bredeweg
Ooit was daar een kousenfabriek, foetsie, net als warmte door kolen
Bij de Spoorlaan had je de Volksbond, wat is alles nu anders zeg!

Sjeng van Marie van de Gats en van Truu van op de Bleik nog aan toe:

Ik zie overal putbeelden, maar hoeft niet meer naar de pomp te lopen
In de kiosk op het Munsterplein spelen muzikanten mooie muziek
Onder de bogen kan ik naar de Hamstraat gaan en nu maar hopen
Dat ik de synagoge aantref als versteend monument tussen het publiek

Sjeng van Marie van de Gats en van Truu van op de Bleik nog aan toe:

De Krankenwal aan het Puylegats is vereeuwigd als straatnaambord
Ze zijn veranderd: Achter Megaard en Achter de Muur, nu Roerkade
Wat voel ik toch, het is te bebouwde ruimte die er vaak aan schort
Verstilde herinneringen vullen hoofden, archieven en menige lade

Sjeng van Marie van de Gats en van Truu van op de Bleik nog aan toe:

Roermond, ik blijf ook nu van je houden, zoals je was, bent en zult zijn!

Marianne Wulms - Hovens

Geen ruimte voor Ruimte in MonumentenOverleg

Tekst **Lucien Jansen** en **Leonard Fortuin**

Sinds twee jaar doet Ruimte niet meer mee aan het MonumentenOverleg. Na de 'nieuwe lente' van 2008 leek terugkeer een voor de hand liggende mogelijkheid. Onlangs bleek de gemeente daaraan voorwaarden te verbinden die aan de andere deelnemers niet gesteld worden. Voor Ruimte is dat onaanvaardbaar, want het zou betekenen dat we monddood zijn nog voor we iets gezegd hebben.

Hoe zat het ook al weer?

In maart 2006 werd Ruimte uit het MO gegoooid. Aanleiding was het Kazernevoortterrein. Wegens afwezigheid van wethouder van Rey werd het MO voorgezeten door toenmalige wethouder Imkamp. Halverwege de vergadering schoof Van Rey alsnog aan. Meteen stelde hij een niet-geagendeerd onderwerp aan de orde: de door onze stichting aangespannen procedure tegen de plannen voor het Kazernevoortterrein. Van Rey beschuldigde Ruimte ervan procedures te voeren met maar één doel, het vertragen van de besluitvorming. Al onze formele en informele contacten met en binnen de gemeentelijke organisatie zouden we alleen maar gebruiken om extra informatie te verzamelen voor het voeren van procedures. Onze protesten tegen deze valse voorstelling van zaken deed de wethouder heel 'professioneel' af met de woorden *"Dat is onzin."*

Korte tijd later werd ons schriftelijk medegedeeld dat we niet meer welkom waren bij het MO, dat de informele contacten met ambtenaren voorlopig werden bevroren en dat we niet meer het woord mochten voeren in de vergaderingen van de Commissie Beeldkwaliteit. Ook werd het in maart 2005 gesloten 'convenant' buiten werking gesteld. Formeel protest aantekenen tegen uitsluiting van het MO was en is niet mogelijk. Het MO heeft geen formele status, de gemeente ziet het als hààr overleg en meent dus als enige de regels te kunnen bepalen. De rol van de Stichting Ruimte bij het tot stand komen van dit overleg wordt door de gemeente ontkend.

Lijmpogingen

Ruimtes uitsluiting zou voorlopig duren tot het aantreden van een nieuw college, begin 2007. In dat nieuwe college kreeg wethouder Boots o.a. de taak interne en externe contacten te behartigen. Via hem hebben wij tweemaal geprobeerd een bemiddelingspoging tot stand te brengen, maar die mislukten allebei. Wel ontvingen we op ons verzoek weer de verslagen van het MO.

Op 24 januari 2008 voerde Ruimte een openhartig en constructief gesprek met wethouder Van Rey cum suis. Wij nodigden de wethouder uit een van de info-panelen te onthullen die wij samen met de ANWB hebben bevestigd aan monumentale panden in Roermond. Zonder aarzeling trok Van Rey zijn agenda. Onze uitnodiging het eerste exemplaar van ons boek *De luis in de Pels* in ontvangst te nemen, zou hij met het college bespreken.

Na carnaval en krokusvakantie, op 14 februari 2008, onthulde wethouder Van Rey het info-paneel aan het huis waar ooit Joep Nicolas woonde, in de Sint Jansstraat. Bij die gelegenheid sprak hij gedenkwaardige woorden: *"Ruimte en de gemeente houden van elkaar omdat we beiden van monumenten houden"*. Wethouder IJff bezocht op 2 maart jl. onze feestelijke jubileumviering in het Witte Kerkje, legde uit dat voor hem monumentenzorg erg subjectief is en nam *De Luis in de pels* in ontvangst. Een 'nieuwe lente' leek aangebroken.

Het werd mei en Ruimte bood de wethouder van monumentenzorg een brochure aan over wederopbouwarchitectuur in Roermond, getiteld *Herrijzend Roermond*. Bij die gelegenheid beloofde Van Rey dat hij het college zou voorstellen Ruimte op korte termijn weer uit te nodigen voor het MO. Drie maanden verstreken zonder dat we iets hoorden. Bij navraag kregen we de oorzaak te horen: omdat Ruimte brieven van de gemeente van eind 2006 en begin 2007 *"nog steeds niet had beantwoord"*. Welke brieven? Uiteindelijk bleek het slechts één brief te betreffen, van 6 maart 2007. Die hebben we meteen beantwoord – althans de punten die we nog relevant vonden. De gemeentelijke reactie op dat antwoord, op 15 augustus jl., ging voornamelijk over zaken uit de brief van 6 maart 2007 die wij in ons antwoord niet hadden aangeroerd omdat we ze inmiddels achterhaald vonden. De gemeente verwacht dat het overleg met onze stichting *"waarschijnlijk niet erg vruchtbaar zal kunnen zijn"*, gegeven het feit dat het college altijd het algemeen belang voor ogen heeft en wij uitsluitend het monumentaal belang van Roermond. De gemeentelijke brief eindigt desondanks met

de mededeling dat we weer zullen worden uitgenodigd voor het MO, *"voorlopig tot 1 juli 2009"* want een eventuele voortzetting is *"afhankelijk van de uitkomst van een evaluatie."*

Dankbetuiging

Voor deze uitnodiging hebben wij bedankt. Een voorwaardelijke toelating tot het MO wijzen we af. Ruimte stelt een goede verstandhouding met de gemeente op prijs, Ruimte is bereid opnieuw zijn bijdrage aan het MO te leveren, maar dan wel op voet van gelijkheid, en zonder stok achter de deur. Een zwaard van Damocles is ongepast in een democratisch bestel, anno 2008.

Inmiddels is duidelijk geworden wat wethouder Van Rey verwacht van onze terugkeer in het MO: dat wij geen zienswijzen meer indienen en geen juridische procedures meer voeren. Met andere woorden: braaf in zijn gareel lopen. Deze versie van inspraak verwerpen wij nadrukkelijk. Ruimte behoudt zich alle wettelijke middelen voor die nuttig kunnen zijn bij het nastreven van onze doelstellingen.

Onze zienswijze over de Natalinitoren (zie www.historieroermond.nl) heeft Van Reys woede gewekt. Hij beschouwt die tekst als het begin van een nieuwe juridische procedure. Kennelijk meent hij dat een zienswijze automatisch tot een (vertragende) procedure zal leiden. Voor ons is een zienswijze in eerste instantie alleen bedoeld om te wijzen op gemiste visies, kansen, inzichten, etc. Een nuttig instrument, zeker wanneer je eerder geen kans kreeg gehoord te worden. Of is de wethouder op het verkeerde been gezet door Dagblad De Limburger? Daarin stond op 21 augustus dat Ruimte *"de gang naar de rechter"* overweegt. De krant kon beter weten want Ruimte heeft in een gesprek met de redactie juist het tegendeel beweerd: Ruimte ziet af van een gang naar de rechter omdat de bouw van de Natalinitoren provinciaal en gemeentelijk op politiek niveau al lang is afgekaart. Juist dat vinden wij onacceptabel, want aldus schuift de gemeente de eigen regels (niet hoger bouwen dan 35 meter, niet meer dan vijf bouwlagen in beschermd stadsgezicht) terzijde, en maakt van alle burgerlijke inspraak een farce. Snelheid in de besluitvorming is nuttig, wenselijk en belangrijk, maar mag niet ten koste gaan van de kwaliteit van de besluitvorming. ®

Open
Monumentendag

NIEUWE 'SPOREN' IN DE OUDE STAD

Tekst **Dennis Janssen**
Foto's **Peter Wijnands**

In het decembern timer van *Ruimtelijk* uit 1997 stond een artikel over Koolstraat 8, waar momenteel het Italiaanse restaurant Da Mauro gevestigd is. De kop van het artikel was "*Het mirakel van de Koolstraat*". Ook boven dit artikel had deze kop weer gepast maar het thema van de Open Monumentendag 2008 bracht ons op een ander spoor. Als er in het beschermde stadsgezicht van Roermond wordt ingegrepen dan gaat dat jammer genoeg meestal gepaard met verlies aan monumentale waarden. Een bouwkundige ingreep in de stad zonder al te veel verlies aan monumentale waarden is een meevaller. Een verandering in het oude stadsgezicht die iets toevoegt aan de oude binnenstad, die een verrijking betekent van het monumentale karakter van de stad, zien we zelden. En als het dan toch gebeurt mogen we gerust van een wonder spreken. Welnu, in de Koolstraat op huisnummer 15 heeft zich weer zo'n wonder voltrokken. Het gaat hier om een klein - zeg maar bescheiden - huis van twee verdiepingen onder een zadeldak dat parallel aan de steeg loopt. De kleine binnenplaats is bij het pand getrokken en voorzien van een plat dak. Daar bevindt zich nu de keuken. In het voormalige woonhuisgedeelte is de eerste verdieping weggehaald

"De natuur gaat zijn gang alsof wij mensen er gewoon niet zijn. Het leven bestaat onafhankelijk van ons denken erover. We tuimelen ongevraagd erin, voelen ons hart een paar miljard keer kloppen en worden er onvrijwillig weer uitgewooid en ondertussen strooien we een spoor van kruimels en hopen dat sommige van die korreltjes bruikbaar zijn om door anderen te worden opgepikt."
(René Hamers, 1984)

en daarvoor in de plaats kwam een hoge gestucte ruimte in de vorm van een tongewelf. Op een oppervlakte van ongeveer 150 m² heeft René Hamers dit gewelf, de zijwanden en de twee kopse kanten voorzien van schilderijen '*a buon fresco*'. René begon eraan in 1998 en hij heeft het in mei 2008 voltooid. Toen hij er aan begon versklaarde menigeen hem voor gek, temeer omdat hij zich deze ingewikkelde en tijdrovende manier van muurschilderen door zelfstudie eigen had gemaakt. Dat kon niet goed gaan, dachten sommigen.

A buon fresco

Het aanbrengen van een frescoschildering op een muur is heel iets anders dan gewoon een muurschildering maken. Een fresco wordt niet gemaakt met verf maar met een mengsel van pigment oftewel kleurstof en water. Het wordt aangebracht op verse en nog natte pleister op de muur. Voordat de pleister droog is en hard, moet de schildering op de muur gezet zijn. Snel doorwerken is dus de boodschap. Een frescoschildering wordt als het ware één met de muur. De kleurstof wordt door de pleisterlaag opgenomen en tijdens het verstenen als het ware opgesloten. Dat betekent dat je met een zachte penseel en een zachte penseelstreek meer dan een keer een plek moet beroeren. Met verf waar een bindmiddel in zit (vroeger tempera, tegenwoordig acryl) wordt slechts een dunne film op de ondergrond gehecht. Maar voordat men aan de slag gaat met penseel, pigment en water moet de pleisterlaag aangebracht worden. Deze bestaat uit een mengsel van natuurskalk, marmerpoeder en zilversand. In de pleister mag geen cement of gips zitten. Twee uur frescoschilderen wordt al gauw door een uur pleisteren voorafgegaan. Het voorbereidende werk kost dus erg veel tijd. De receptuur van het frescoschilderen en het chemisch proces dat zich afspeelt als het kleurmengsel en het pleistermengsel zich vermengen, ligt vast. Maar bij de uitvoering zijn er zoveel keuzes te maken dat het frescoschilderen een persoonlijk karakter krijgt. Zo blijft het mogelijk iets nieuws te scheppen, iets dat de signatuur draagt van de maker; ook al gaat het om een eeuwenoude techniek die na de Renaissance in onbruik is geraakt. 'Helaas' zou René Hamers zeggen. Want de kleurenpracht van een fresco kan zo bijzonder zijn, dat het evenaren of overtreffen ervan met een andere techniek eigenlijk niet goed mogelijk is.

gen, ligt vast. Maar bij de uitvoering zijn er zoveel keuzes te maken dat het frescoschilderen een persoonlijk karakter krijgt. Zo blijft het mogelijk iets nieuws te scheppen, iets dat de signatuur draagt van de maker; ook al gaat het om een eeuwenoude techniek die na de Renaissance in onbruik is geraakt. 'Helaas' zou René Hamers zeggen. Want de kleurenpracht van een fresco kan zo bijzonder zijn, dat het evenaren of overtreffen ervan met een andere techniek eigenlijk niet goed mogelijk is.

Wat is er te zien in de Koolstraat?

In het azuurblauwe gewelf is een groot aantal ornamentale elementen aangebracht in cirkelvorm, zoals hemellichamen en gestileerde voorwerpen. Ook zijn vier decoratieve banden met verschillende voorstellingen aangebracht die dwars staan op het tongewelf. Op de zijwanden bevinden zich 22 taferelen van ongeveer twee meter bij een meter veertig. Het zijn er telkens twee boven elkaar en wellicht verdient het aanbeveling om ze bij nadere beschouwing te bekijken in de volgorde waarin René ze gemaakt heeft. Dat betekent dat men bij binnenkomst linksboven begint en rechtsboven verder gaat. Dat herhaalt men met de onderste reeks van het beeldverhaal: van linksonder naar rechtsonder. Het fresco op de kopse kant aan de keukenzijde is als laatste tot stand gekomen.

Over de betekenis van wat men ziet moeten we de lezer in het ongewisse laten. Het is duidelijk dat René ons verhalen wil vertellen en dat de voorstellingen vol verwijzingen zitten, waaronder ook autobiografische. Maar in plaats van de maker allerlei verklaringen te ontfutselen, is het beter dat de beschouwer er zijn eigen verhaal bij maakt, er zijn eigen fantasie op loslaat. De beeldrijke taferelen geven genoeg stof tot nadenken. Welkom in het universum van René Hamers. ®

N.B. De vloertegels van groen en wit marmer zijn op oude Italiaanse wijze gelegd. De lambrisering langs heeft een raamwerk van teakhout, maar de 41 panelen zijn allemaal van een andere houtsoort. Een kwestie van jarenlang verzamelen. Ook de stoelen en tafels zijn gemaakt naar een idee van René Hamers.

1

2

3

Tekst en foto's **Leonard Fortuin**
Met dank aan Riet Jeurissen
(St.Christoffelgilde), Chris Roemen en Paul Poell

Roermond ligt - nog steeds - aan het JACOBSPAD

In de vorige aflevering wandelde de pelgrim de gemeente Roermond binnen vanuit het noorden, bij Swalmen. In de refugio van de Broederschap van de H. Jacobus de Meerdere vond hij onderdak voor de nacht. Nu loopt hij vandaar verder naar Santiago de Compostela en beschrijft zijn bevindingen tot aan de gemeentegrens bij Linne. Weer treffen hem de verscheidenheid van gebouwen en landschappen, en van de manier waarop daarmee wordt omgegaan.

1 In de refugio, onder de sacristie van de kathedraal, kunnen zes pelgrims gelijktijdig overnachten, elk vindt zijn bed opgeklapt in een kast. Bourgondisch is de inrichting niet, eerder Spartaans. Maar alle noodzakelijke voorzieningen zijn aanwezig, zodat de pelgrim uitgerust en verfrist zijn weg kan vervolgen. Die voert hem eerst naar de Oranjerie. Tegen inlevering van de sleutelbos ontvangt hij daar zijn afgestempelde credential.

2 Terug op de Markt raakt de pelgrim gemakkelijk het spoor bijster, Sint Jacob is zuinig met zijn aanwijzingen. Een tekst van Sartre valt hem in: "God helpt hem die zichzelf helpt." Hij kiest de diagonaal, langs vroege horecafers die tafels een stoelen klaarzetten voor dorstige toerist en inboorling.

3 De onleesbaarheid van het stenen geschiedenisboek in het centrum van de Markt valt mee: bij de juiste lichtinval is de tekst nog te ontcijferen. Maar zal dat zo blijven? Marktkooplui en kroegbazen tonen weinig eerbied voor dit stuk Roermonds verleden.

4 In de Brugstraat wrijft de pelgrim zich de ogen uit. Droomt hij of is hij wakker? Hier staat hij voor een rijksmonument, het oudste van Roermond, de tweede monumentenstad van Limburg. Een geparkeerde auto bespot het begrip 'voetgangersgebied'; met fel gekleurde plakaten voor alle ramen is het de hier gevestigde middenstander gelukt de waarde van zijn pand tot ÉÉN EURO terug te brengen. Kan dat zo maar in Roermond? Ja, dat kan zo maar in Roermond.

5 Geholpen door wegwijzers steekt de pelgrim de Roerkade over. De brug van Maria Theresia helpt hem naar de andere oever van de Roer, sinds kort weer vol water. Zo bereikt hij de Voorstad Sint Jacob. Een eenvoudig bord, tegen de zijkant van Galerie Het Achterhuis vertelt hem dat het nog ver is naar zijn reisdoel: 2285 km. Voorlopig kan hij dus vooruit.

6 Het Witte Kerkje komt in zicht, met daartegenover een standbeeld van Sint Jacob. De goedheilig man heeft Roermond, en zelfs de brug die naar hem genoemd is, de rug toegekeerd. Toeval? Of wil hij daarmee iets uitdrukken? Het kan ook zijn dat zijn aandacht uitgaat naar het bord tegenover hem. Woord en beeld tonen daar de route naar Santiago.

7 Verderop trekt een oud huis zijn aandacht, niet door verbluffende architectuur maar door de hippische versieringen. In gedachten verzonken loopt de pelgrim verder, gekweld door een existentiële vraag: waarom geven paardenliefhebbers hun dieren een 'hoofd' en 'voeten'? Wat is er mis met een 'kop' en 'poten'?

8 Ook nieuwbouw is er te vinden in de Voorstad Sint Jacob. Waar eens een chemische fabriek stond, is een complex 'exclusieve koopappartementen' in aanbouw, Rive St. Jacques. De vader- en moedertaal is kennelijk onvoldoende voor de beoogde kopers. Bouwen kan hier wettelijk helemaal niet, want er is geen gemeentelijk bestemmingsplan. Maar dat hindert geen projectontwikkelaar. Spoedig zal de veiligheid van pelgrims en andere voetgangers hier bedreigd worden door zwarte Hummers en andere SUV-vige vehikels.

4

5

7

6

9 Na hun dagelijks bezoek aan golfbaan en andere exclusieve oorden zullen de bewoners van Rive St. Jacques te zijner tijd kunnen genieten van een fraai uitzicht: de ruïnes van het ECI-complex. Ooit gonsde hier de oudste industrie van Nederland, nu hebben de weergoden vrij spel. Plannen voor herstel zijn er wel – goed opgeborgen in de onderste lade van een verzegelde archiefkast.

10 Wegwijzers leiden de pelgrim naar de Rode Brug. De Maas kabbelt aan zijn voeten, plezierjachten schuiven voorbij. Veel Nederlandse vlaggen, maar meer nog zwartgeelrood. In de verte blinkt Oolderveste in de ochtendzon. De pelgrim geniet van het uitzicht en vraagt zich af of hij echt naar Santiago wil.

11 In Herten leert de pelgrim van zijn papieren gids dat hij moet kiezen tussen de Hoofdroute of de Alternatieve Route met het pontje *Bie Ool Euver*. Hij kiest de eerste, de tocht is al zwaar genoeg.

12 Spoedig krijgt hij een huis in zicht waarvan vooral de staldeur opvalt. Zou het interieur vergelijkbare versieringen bezitten? Een goede vraag.

13 Alle zijstraten negerend, stug recht-door lopend, bereikt de pelgrim Merum zonder een wegwijzer gezien te hebben.

Fantasieloze middenstandswoningen, alleen goed als referentie voor een WOZ-bepaling, domineren het straatbeeld. Als hij kon zou hij hier graag de toegestane snelheid overschrijden.

14 Ook in Merum-centrum kan de pelgrim slechts verder op z'n gevoel. Hij besluit linksaf te gaan en bereikt zo de Douveshof. Daar krijgt hij van Sint Jacob aanwijzingen tot aan de Maas, plus de uitnodiging door een klaphek te gaan. Helaas, dat deel van het pelgrimspad blijkt te eindigen bij de waterkant, compleet met prikkeldraad. Van lieverlee besluit de pelgrim tijdelijk de geelrode markering te volgen, langs een chemische fabriek en door schier onbegaanbaar gras.

15 De pelgrim heeft goed gegokt: daar waar het regionale wandelpad de rivier verlaat, knikt Sint Jacob hem bemoedigend toe. Opgelucht klautert de pelgrim omhoog en gaat rechtsaf. In de verte ziet hij Linne liggen.

16 Linne blijkt een tweetalig dorp, met veel nieuwbouw aan het water. Eén van zijn papieren reisgidsen laat de pelgrim zien dat hij de grens van de gemeente Roermond heeft bereikt. Hier kan hij zijn rapportage afsluiten.

Boetedoening

Ook het tweede deel van het Jacobspad in Roermond, tien kilometer lang, is geen historisch traject. Maar ook hier kan de langeafstandswandelaar genieten van het historische erfgoed en van fraaie landschappen. 'Waterschappen' of 'rivierschappen' zou hij ze ook kunnen noemen.

De bewijzing is aan de karige kant, de moderne pelgrim heeft vaak zijn gevoel voor richting nodig en een scheut eigen initiatief. Wellicht is de onzekerheid die hem aldus overvalt een deel van een boetedoening. Want een boetedoening, een soort taakstraf, is het, die voettocht naar Santiago de Compostela. Naast een mogelijkheid de geest te verruimen, het lichaam te trainen en ongekende ervaringen rijker te worden. ®

Literatuur

A. Heusch-Altenstein, K. Flinspach, B. Wiekart, P. Poell, J. Ermens, T. Kentgens en K. Wijshoff, *Jacobspad - Historische Pelgrimswegen naar Santiago tussen Rijn en Maas*, Bachem Verlag, Keulen, 2004.
J. Pijbes, *Pelgrim met creditcard - ontmoetingen tijdens een voettocht naar het einde van de wereld*, Conserve, Schoorl, 2002.

Het thema *bouwen aan en vooral bouwen op het water* is, zeker in publicitaire zin, een hot item. Reden voor de redactie om te kijken naar de stand van zaken. Uitgaande van wat er allemaal gebeurt (of juist niet gebeurt?) op dat gebied, zal in een serie van artikelen een evenwicht worden gezocht tussen de kansen, (vermeende) bedreigingen etc. van *bouwen op en aan het water*. Van mondiale aanpak tot een verfijning richting de Midden-Limburgse situatie. Maar, zo nu en dan, als dat de verhaallijn ten goede komt, wijkt de auteur daar van af. Dat blijkt wel uit deze aflevering. Zijn persoonlijke visie klinkt door.

Dit alles vormt de voedingsbodem voor de gesprekken met zijn interviewpartners. Misschien is een *debat* wel een beter woord. Een vorm van journalistiek die in bladen zelden wordt toegepast.

De redactie

Bouwen op het water (2) versus koudwatervrees

Tekst **Paul Poell**

Nauwelijks was de vorige editie van *Ruimtelijk* van de persen gerold of het *Innovatieplatform* sloeg met de vuist op tafel. U weet wel, die verzameling knappe koppen (m/v) die Nederland via bijzondere ideeën nog hoger in de vaart der volkeren moet opstoten. Met veel bombastie enkele jaren geleden geïnstalleerd, maar sindsdien weinig meer van vernomen. Het lijkt wel of die club vergadert in de showroom van de *Porcelijne Fles* in Delft. Daar moet je natuurlijk geen potten breken. Waarom sloeg het platform met de vuist op tafel? Omdat staatssecretaris Tineke Huizinga van Verkeer en Waterstaat een streep door de plannen voor het *Tulpeiland* (in de Noordzee) had gehaald. Wat daar het innovatieve aan is, ontgaat me een beetje. In de eerste aflevering van deze serie heb ik het gehad over het *Plan Kustlijn*, daar is dat kunstmatige eiland een variant op. Voorzitter Hans de Boer van het platform had met een schuin oog naar Dubai gekeken en vond dat er een eiland voor de kust moest komen in de vorm van een tulp. Kennelijk in de veronderstelling: Nederlander kan het niet. Maar de tulp heeft van oorsprong weinig met Nederland te maken. De bloem komt uit Kazachstan en het noordwesten van China, met name uit de regio Xinjiang. Wellicht is een eiland in de vorm van een kaasmeisje, als je het toch in symbolen zoekt, een beter idee. Blijft toch de conclusie: afgeleid plagiaat. De Boer heeft intussen gedaan gekregen dat de planvorming door kan gaan.

Experimenteel gebied

Wat weinig Midden-Limburgers weten, is dat het Maasplassengebied door het vorige kabinet is aangewezen als één van de 15 plekken met betrekking tot experimenteel wonen, zeg maar *voor bouwen aan en op het water*. Grofweg is de aangewezen plek eigenlijk het complete Maasplassengebied tussen Roermond, Maasbracht en Thorn. Ik roep daarbij graag deel 1 van mijn serie even in herinnering, waarin mijn gesprekspartner Koen Olthuis onvoorwaardelijk van zijn geloof in grootschalige projecten getuigt. Hoewel hij ook heel wat ziet in kleinschalige projecten.

Waterconsument stelt eisen

Wie is de 'waterwonenconsument'? Daar weten plannemakers nog weinig over. Onlangs hield de TU Delft een internetonderzoek onder belangstellenden voor (water-)kavels in de gemeenten Amsterdam, Almere, Groningen, Rheden en Dordrecht. Het betrof een onderzoek onder 8500 mensen. Hoewel de respons bedroevend was, kwam er toch een bepaald beeld naar voren.

De meesten zijn tussen 25 en 50 jaar en bijna de helft heeft thuiswonende kinderen. Ze zijn hoog opgeleid en hebben een daarbij horend inkomen. Maar de groep heeft wel zo'n eisen. De woning moet groot zijn en een kostprijs van 4 ton of meer vindt men geen probleem, maar dan moet er wel aan bepaalde voorwaarden worden voldaan. Spijtig voor Koen Olthuis, maar volgens de enquête maken zijn vaak smaakmakende ontwerpen in Nederland geen kans, als het tenminste om hoogbouw op of aan het water gaat. Wat wil de 'waterbewoner', als de conclusie van de enquête juist is? Die wil nou net het tegenovergestelde. Die denkt in eerste instantie niet zo zeer aan stadswijken op of aan het water.

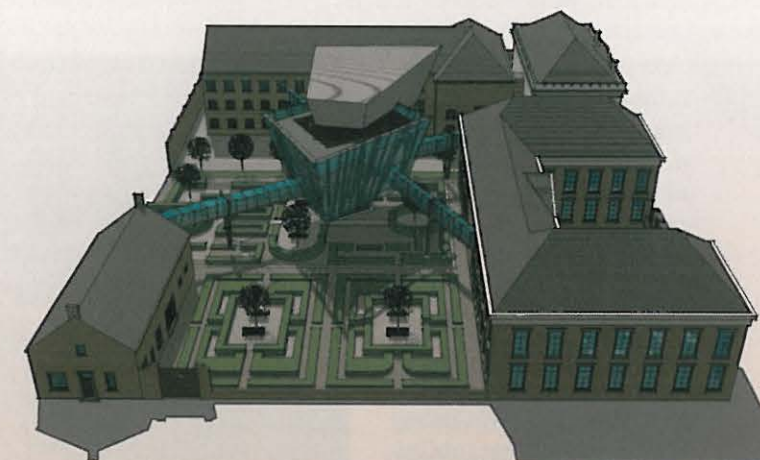
- Volgens mij een typische vorm van wat ik dan maar gemakshalve, het 'woonarkdenken' noem. Daarbij moeten we wel bedenken dat de genoemde steden in het onderzoek sterk afwijken van de Midden-Limburgse situatie. Maar het is toch wel interessant wat voor wensen er leven onder de respondenten. Het is duidelijk dat men niet direct een Vinex-wijk op het water voor ogen heeft (PP).

Waterconsumenten geven de voorkeur aan een huis waar je de boot voor de deur kan leggen. De woning moet liggen in een waterrijk gebied. Het liefst ontwerpen ze de woning zelf of laten ze die ontwerpen. Verder wil men graag een vrij uitzicht over het water met daarachter open land (= geen huizen en ook niet een park). Tot mijn stomme verbazing staat de bereikbaarheid niet in de top 8 van de wensen. Van diverse kleinschalige projecten in Noord-Nederland is bekend dat de moeilijke bereikbaarheid ervan, naar verloop van tijd de nodige spijtoptanten heeft opgeleverd, ondanks dat aan bijna alle, zoniet de totale wooneisen, was voldaan.

Wat betekent de aanwijzing van het Maasplassengebied tot een van die plekken voor experimenteel bouwen, voor de plaatselijke omgeving? Wat zijn de kansen, wat zijn de bedreigingen? Is er (al) sprake van structureel overleg tussen de diverse gemeenten en de provincie? Komt er één bestemmingsplan *Bouwen Maasplassen*, wat ligt er allemaal aan plannen en hoe wordt er in de omgeving van het Maasplassengebied over gedacht? Dreigt er een sluipende privatisering van het open water etc.? Moeten we durf tonen door ook eens na te denken over bijzonder vormgegeven hoogbouw op het water? Stof genoeg dunkt me om er nog een of meerdere afleveringen aan te wijden. Ik hoop dat velen daaraan mee willen werken. Wordt dus vervolgd. ®

Quartier Damianus

In *Ruimtelijk* van september 2007 publiceerden wij een artikel over het meest haalbare ontwerp voor het voormalige Bisschoppelijke Paleis en het voormalige Huis van Bewaring tussen de Pollartstraat en de Dionysiusstraat. Inmiddels hebben van Pol Beheer B.V. en hotelketen Van der Valk hun plannen gepresenteerd. Die wijken op een aantal punten nogal af van hetgeen destijds is beschreven. Het futuristische verbindingsgebouw achter het Huis van Bewaring en het voormalige Bisschoppelijke Paleis dat in die plannen werd getoond, zal niet worden uitgevoerd.

In het Huis van Bewaring komt een hotel met 48 kamers als dependance van de Oranjerie. Telkens drie voormalige cellen zullen worden omgebouwd tot één hotelkamer, waarbij zo veel mogelijk authentieke elementen zullen worden bewaard. Een monumentaal deel van het gevangeniscomplex zal worden gesloopt, te weten het deel tussen het Bisschoppelijk Paleis en het Huis van Bewaring, met uitzondering van het archiefgebouw. Dit om enerzijds het hoofdgebouw beter tot zijn recht te laten komen, anderzijds om hotel en restaurant te kunnen bevoorraden via eigen terrein en om parkeerplaatsen op het eigen terrein te creëren.

In het voormalige Bisschoppelijke Paleis komen negen luxe koopappartementen en een kantoor voor de Stichting Proteion Verzorgingscentrum RCG. Omdat men ook de zolderverdieping wil gaan gebruiken komen er meer dakkapellen dan er nu zijn. Voorts komen er 36 huurappartementen, verdeeld over twee nieuw te bouwen blokken, met daaronder een parkeergarage met 66 plaatsen. Het bestaande koetshuis op de hoek Heilige Geeststraat en Dionysiusstraat wordt verbouwd tot twee koopappartementen.

Futuristische 'watertoren' voor Dubai.
Ontwerp en foto:
Waterstudio.NL
and Dutch Docklands

Het thema *bouwen aan en vooral bouwen op het water* is, zeker in publicitaire zin, een hot item. Reden voor de redactie om te kijken naar de stand van zaken. Uitgaande van wat er allemaal gebeurt (of juist niet gebeurt?) op dat gebied, zal in een serie van artikelen een evenwicht worden gezocht tussen de kansen, (vermeende) bedreigingen etc. van *bouwen op en aan het water*. Van mondiale aanpak tot een verfijning richting de Midden-Limburgse situatie. Maar, zo nu en dan, als dat de verhaallijn ten goede komt, wijkt de auteur daar van af. Dat blijkt wel uit deze aflevering. Zijn persoonlijke visie klinkt door.

Dit alles vormt de voedingsbodem voor de gesprekken met zijn interviewpartners. Misschien is een *debat* wel een beter woord. Een vorm van journalistiek die in bladen zelden wordt toegepast.

De redactie

Bouwen op het water versus koudwater

Tekst **Paul Poell**

Nauwelijks was de vorige editie van *Ruimtelijk* van de persen gerold of het *Innovatieplatform* sloeg met de vuist op tafel. U weet wel, die verzameling knappe koppen (m/v) die Nederland via bijzondere ideeën nóg hoger in de vaart der volkeren moet opstoten. Met veel bombastie enkele jaren geleden geïnstalleerd, maar sindsdien weinig meer van vernomen. Het lijkt wel of die club vergadert in de showroom van de *Porcelijne Fles* in Delft. Daar moet je natuurlijk geen potten breken. Waarom sloeg het platform met de vuist op tafel? Omdat staatssecretaris Tineke Huizinga van Verkeer en Waterstaat een streep door de plannen voor het *Tulpeiland* (in de Noordzee) had gehaald. Wat dáár het innovatieve aan is, ontgaat me een beetje. In de eerste aflevering van deze serie heb ik het gehad over het *Plan Kustlijn*, daar is dat kunstmatige eiland een variant op. Voorzitter Hans de Boer van het platform had met een schuin oog naar Dubai gekeken en vond dat er een eiland voor de kust moest komen in de vorm van een tulp. Kennelijk in de veronderstelling: Nederlander kan het niet. Maar de tulp heeft van oorsprong weinig met Nederland te maken. De bloem komt uit Kazachstan en het noordwesten van China, met name uit de regio Xinjiang. Wellicht is een eiland in de vorm van een kaasmisje, als je het toch in symbolen zoekt, een beter idee. Blijft toch de conclusie: afgeleid plagiaat. De Boer heeft intussen gedaan gekregen dat de planvorming door kan gaan.

Experimenteel gebied

Wat weinig Midden-Limburgers weten, is dat het Maasplassengebied door het vorige kabinet is aangewezen als één van de 15 plekken met betrekking tot experimenteel wonen, zeg maar *voor bouwen aan en op het water*. Grofweg is de aangewezen plek eigenlijk het complete Maasplassengebied tussen Roermond, Maasbracht en Thorn. Ik roep daarbij graag deel 1 van mijn serie even in herinnering, waarin mijn gesprekspartner Koen Olthuis onvoorwaardelijk van zijn geloof in grootschalige projecten getuigt. Hoewel hij ook heel wat ziet in kleinschalige projecten.

Waterconsument stelt eisen

Wie is de 'waterwonenconsument'? Daar weten plannemakers nog weinig over. Onlangs hield de TU Delft een internetonderzoek onder belangstellenden voor (water)-kavels in de gemeenten Amsterdam, Almere, Groningen, Rheden en Dordrecht. Het betrof een onderzoek onder 8500 mensen. Hoewel de respons bedroevend was, kwam er toch een bepaald beeld naar voren.

Futuristische 'watertoren'
voor Dubai.
Ontwerp en foto:
Waterstudio.NL
and Dutch Docklands

t water (2)

errees

De meesten zijn tussen 25 en 50 jaar en bijna de helft heeft thuiswonende kinderen. Ze zijn hoog opgeleid en hebben een daarbij horend inkomen. Maar de groep heeft wel zo z'n eisen. De woning moet groot zijn en een kostprijs van 4 ton of meer vindt men geen probleem, maar dan moet er wel aan bepaalde voorwaarden worden voldaan. Spijtig voor Koen Olthuis, maar volgens de enquête maken zijn vaak smaakmakende ontwerpen in Nederland geen kans, als het tenminste om hoogbouw op of aan het water gaat. Wat wil de 'waterbewoner', als de conclusie van de enquête juist is? Die wil nou net het tegenovergestelde. Die denkt in eerste instantie niet zo zeer aan stadswijken op of aan het water.

- Volgens mij een typische vorm van wat ik dan maar gemakshalve, het 'woonarkdenken' noem. Daarbij moeten we wel bedenken dat de genoemde steden in het onderzoek sterk afwijken van de Midden-Limburgse situatie. Maar het is toch wel interessant wat voor wensen er leven onder de respondenten. Het is duidelijk dat men niet direct een Vinex-wijk op het water voor ogen heeft (PP). -

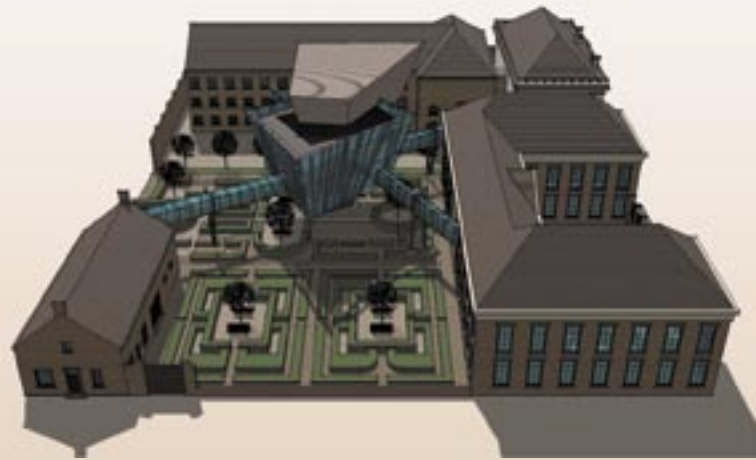
Waterconsumenten geven de voorkeur aan een huis waar je de boot voor de deur kan leggen. De woning moet liggen in een waterrijk gebied. Het liefst ontwerpen ze de woning zelf of laten ze die ontwerpen. Verder wil men graag een vrij uitzicht over het water met daarachter open land (= geen huizen en ook niet een park). Tot mijn stomme verbazing staat de bereikbaarheid niet in de top 8 van de wensen. Van diverse kleinschalige projecten in Noord-Nederland is bekend dat de moeilijke bereikbaarheid ervan, naar verloop van tijd de nodige spijtoptanten heeft opgeleverd, ondanks dat aan bijna alle, zoniet de totale wooneisen, was voldaan.

Wat betekent de aanwijzing van het Maasplassengebied tot een van die plekken voor experimenteel bouwen, voor de plaatselijke omgeving? Wat zijn de kansen, wat zijn de bedreigingen? Is er (al) sprake van structureel overleg tussen de diverse gemeenten en de provincie? Komt er één bestemmingsplan *Bouwen Maasplassen*, wat ligt er allemaal aan plannen en hoe wordt er in de omgeving van het Maasplassengebied over gedacht? Dreigt er een sluipende privatisering van het open water etc.? Moeten we durf tonen door ook eens na te denken over bijzonder vormgegeven hoogbouw op het water? Stof genoeg dunkt me om er nog een of meerdere afleveringen aan te wijden. Ik hoop dat velen daaraan mee willen werken. Wordt dus vervolgd. ®

Quartier Damianus

In Ruimtelijk van september 2007 publiceerden wij een artikel over het meest haalbare ontwerp voor het voormalige Bisschoppelijke Paleis en het voormalige Huis van Bewaring tussen de Pollartstraat en de Dionysiusstraat. Inmiddels hebben van Pol Beheer B.V. en hotelketen Van der Valk hun plannen gepresenteerd. Die wijken op een aantal punten nogal af van hetgeen destijds is beschreven. Het futuristische verbindingsgebouw achter het Huis van Bewaring en het voormalige Bisschoppelijke Paleis dat in die plannen werd getoond, zal niet worden uitgevoerd.

In het Huis van Bewaring komt een hotel met 48 kamers als dependance van de Oranjerie. Telkens drie voormalige cellen zullen worden omgebouwd tot één hotelkamer, waarbij zo veel mogelijk authentieke elementen zullen worden bewaard. Een monumentaal deel van het gevangeniscomplex zal worden gesloopt, te weten het deel tussen het Bisschoppelijk Paleis en het Huis van Bewaring, met uitzondering van het archiefgebouw. Dit om enerzijds het hoofdbouw beter tot zijn recht te laten komen, anderzijds om hotel en restaurant te kunnen bevoorraden via eigen terrein en om parkeerplaatsen op het eigen terrein te creëren.

In het voormalige Bisschoppelijke Paleis komen negen luxe koopappartementen en een kantoor voor de Stichting Proteion Verzorgingscentrum RCG. Omdat men ook de zolderverdieping wil gaan gebruiken komen er meer dakkapellen dan er nu zijn. Voorts komen er 36 huurappartementen, verdeeld over twee nieuw te bouwen blokken, met daaronder een parkeergarage met 66 plaatsen. Het bestaande koetshuis op de hoek Heilige Geeststraat en Dionysiusstraat wordt verbouwd tot twee koopappartementen.

DE MEESTER VAN ROERMOND (2)

De ontvoering van 'de Meester'

Tekst **Dennis Janssen** Foto **Bert Thomassen**

In deel 1 van deze serie (*Ruimtelijk juni 2008*) werd de mogelijkheid geopend dat de beroemde laatgotische Meester van Elsloo wel eens een beeldensnijder uit Roermond kan zijn geweest of dat minstens zijn atelier in Roermond heeft gelegen. In deze aflevering wordt de suggestie gedaan om een tentoonstelling van zijn werk dan ook naar Roermond te 'halen'.

*Tel vier voorlopige 'noodnamen' op die de kunst-historici in de loop van de twintigste eeuw gaven aan een anonieme beeldsnijder uit de 16de eeuw die een bloeiend atelier dreef in de hoofdstad van Opper-Gelre, en je hebt een nieuwe betere noodnaam. De meester van Siersdorf (D) + de meester van (de) Beek(se) Calvarie (B) + de meester van Neeroeteren (B) + de meester van Elsloo (NL) = **de meester van Roermond**.*

Op maandag 17 januari van dit jaar vond een bijeenkomst plaats van het *Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap (LGOG)* kring Roermond. Daar hield drs. Peter te Poel een voordracht over professor J.J.M. Timmers en zijn geesteskinderen: de meester van Elsloo en Jan van Steffeswert. In 1940 introduceerde Timmers de noodnaam 'de meester van Elsloo' en eveneens maakte hij in 1940 voor het eerst melding in een artikel van de naam Jan van Steffeswert. Op de eerste onderzoeksresultaten van Timmers konden deze beide laatgotische beeldsnijders uitgroeien tot de prominente kunstenaars van tegenwoordig. Begin jaren 90 van de vorige eeuw is na diverse gelukkige archiefvondsten duidelijk geworden dat Jan van Steffeswert in Maastricht heeft gewoond en gewerkt. In het jaar 2000 heeft Peter te Poel als conservator oude kunst verbonden aan het Bonifantienmuseum, de nieuwste inzichten omtrent

Jan van Steffeswert en zijn werk middels een tentoonstelling en catalogus, voor een groter publiek toegankelijk gemaakt. Dat gebeurde onder de titel *Op de drempel van een nieuwe tijd: de Maastrichtse beeldsnijder Jan van Steffeswert (voor 1470 - na 1525)*.

Aan het einde van zijn voordracht op die 17de januari kondigde Peter te Poel een tentoonstelling aan over de meester van Elsloo in 2010 en wel in Maastricht. De laatste grote tentoonstelling over de meester van Elsloo was die in 1974 te Horst. Het wordt inmiddels hoog tijd om alle nieuwe inzichten eens op een rijtje te zetten door middel van een grote tentoonstelling en catalogus. Maar dat dit in Maastricht gaat plaatsvinden is nogal vreemd als je bedenkt dat we te maken hebben met een Oppergelderse beeldsnijder die waarschijnlijk zijn atelier had in Roermond, de toenmalige hoofdstad van het overkwartier Gelre.

Het was Timmers zelf die in de Nederlandse provincie Limburg met betrekking tot de laatgotische beeldsnijkunst een onderscheid maakte tussen twee tradities. Een Maaslandse stroming, die zich meer oriënteerde op voorbeelden uit het zuiden en westen: Luik en Brabant. En daar hoorde Jan van Steffeswert bij. Daarnaast was er volgens Timmers sprake van een Oppergelderse school, die zijn inspiratie meer zocht en vond in het noorden en oosten: Kleef, Kalkar en de Nederrijn. En daartoe rekende hij vanaf het begin de meester van Elsloo. De Maaslandse beeldsnijders zijn te vinden in het Brabantse Overmaas (Zuid Limburg) en de Oppergelderse beeldsnijders moeten we zoeken in het Gelderse overkwartier (Noord- en Midden-Limburg en aangrenzend Duitsland). De noodnaam meester van Elsloo is in dat opzicht verwarrend omdat die suggereert dat we hier te maken zouden hebben met een Maaslander. Elsloo ligt immers in Zuid-Limburg. Om de

internationale kunst- en museumwereld kond te doen van de laatste stand van zaken omtrent de meester van Elsloo is het juist zaak om hem te laten thuiskomen in de regio waar hij gewoond en gewerkt heeft en dan komen steden als Roermond en/of Venlo eerder in aanmerking voor een mooie en grote overzichtstentoonstelling van deze Meester en zijn atelier, dan Maastricht. Het zou van vooruitgang getuigen als deze twee Hanzesteden aan de Maas zich hiervoor samen sterk gingen maken. 2012 lijkt me een uitstekend jaar, dan was er toch nog wat te doen in deze regio? ®
(Wordt vervolgd)

Foto: H. Agnes. Een van de 11 beelden in de Lambertuskerk te Horst, die worden toegeschreven aan de Meester van Elsloo. De kerk is elke dinsdagochtend geopend voor bezichtiging van haar kunstschaten.

Tekst **Lucien Jansen** en
Leonard Fortuin.
Illustraties **Van Pol Beheer**

Dit najaar hoopt Van Pol Beheer BV met de bouw van de Natalinitoren te beginnen, op de hoek van de Hornerweg (Maasbrug) en de Roerkade. Al in 2005 gingen de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten en de gemeentelijke Commissie Beeldkwaliteit akkoord met de bouw van die toren. Er is dus nogal veel tijd verstreken sinds die akkoordverklaring. Het zou logisch zijn de vergunning als verlopen te beschouwen (als een particulier niet binnen een jaar bouwt, vervalt zijn bouwvergunning), of op z'n minst te heroverwegen, gezien de andere bouwprojecten die inmiddels in de directe omgeving worden gerealiseerd. Voor de Natalinitoren werd dat echter niet nodig geacht.

Vóór de plaats waar de toren moet komen bevindt zich echter het gemaal *Oude Stad*, met een persleiding die 20 tot 25% van het Roermondse afvalwater naar de rioolzuiveringsinstallatie in Leeuwen transporteert. Door de toren zal die persleiding ontoegankelijk worden bij calamiteiten; voor het Waterschap Roer en Overmaas en voor Rijkswaterstaat een onacceptabele toestand. Dus besloot de gemeente het persriool te verplaatsen en tegelijkertijd de asbestcementleiding te vervangen door een persleiding van HDPE-buizen, een soort kunststof. Kosten: € 245.000.

De kantoorstoren wordt 61 meter hoog (de Hoogbouwnota geeft als toelaatbaar maximum 35 meter aan!) en ontleent daarmee vanaf de Maasbrug het zicht op de toren van de kathedraal. Die toren is al vanaf de 15de eeuw een oriëntatiepunt voor inwoners en bezoekers van Roermond. In de Natalinitoren komen in totaal dertien verdiepingen waarvan tien in de toren zelf en drie in de torenpunten. De toren krijgt namelijk niet één punt, zoals bv. de Rattentoren, maar twee punten met daartussen aan beide zijden een reusachtige dakkapel. De Rijks-

De Natalinitoren

Sta-in-de-weg of modern monument?

dienst heeft geadviseerd deze “rugzakken” weg te laten, maar dat advies wordt niet gehonoreerd. De dertiende verdieping is bestemd voor technische voorzieningen, de andere twaalf verdiepingen leveren in totaal 5232 m² kantoorruimte op. Volgens de parkeernorm voor dit soort gebouwen dient er minstens plaats te zijn voor 1,6 auto per 100 m² kantooroppervlakte. Dus zouden er minstens 83 parkeerplaatsen moeten komen. Er kunnen echter maar 80 plaatsen worden gerealiseerd omdat het gemaal te allen tijde toegankelijk moet blijven. De rest van werknemers en bezoekers wordt kennelijk geacht te voet, per fiets of per openbaar vervoer te reizen.

Voor de bouw van de toren is een verklaring van geen bezwaar van de Provincie nodig aangezien volgens het bestemmingsplan het bouwterrein bedoeld is voor ‘Gemengde doelen’. Het bestemmingsplan ‘Maasoever’ staat

bebouwing tot een hoogte van vijf bouwlagen toe, het worden er dus dertien. Voor deze afwijking moet de gemeente toestemming verlenen.

De projectontwikkelaar rekent erop dat de benodigde ontheffingen spoedig zullen worden verstrekt, alle signalen wijzen daar op. Dan wordt de regelgeving terzijde geschoven die bij de bouw van deze kantoorstoren zou moeten worden gerespecteerd. Eind 2005 constateerde de Rijksinspectie Monumentenzorg dat *“in de gemeente Roermond door het ontbreken van één actueel beleidsplan voor monumentenzorg en archeologie, al gedurende langere tijd de omgang met de monumenten en met ontwikkelingen in het beschermde stadsgezicht niet voldoende helder in eenduidige richtlijnen is vastgelegd. Hierdoor kan zij niet op de juiste wijze de belangen van de monumentale waarden in de gemeente uitleggen en laten meewegen tegenover externe partijen als projectontwikkelaars en particuliere organisaties.”* Helaas is deze conclusie nog steeds actueel. Ruimte vindt dat meer dan verontrustend. Vanuit die gedachte hebben wij bij de gemeente een zienswijze ingediend over de Natalinitoren. De wethouder van monumentenzorg heeft daar verontwaardigd op gereageerd. Vreest hij voor vertraging van het bouwproject? We kunnen hem geruststellen, het is niet onze bedoeling tot en met de Raad van State procedures te gaan voeren aangezien we de kans op succes in dit geval op ongeveer nul schatten. Roermond is er veel meer mee gediend indien de gemeente nu eindelijk eens het manco wegwerkt dat de Rijksinspectie in 2005 al vaststelde. Daarom hebben we onze zienswijze ook verzonden aan de fractievoorzitters in de gemeenteraad en aan het MonumentenOverleg.

(Zie ook: “Geen ruimte voor Ruimte in het MonumentenOverleg” op pagina 5 in dit nummer.) ®

Tekst **Norman Vervat**
Foto's **Bert Thomassen**

Het Campinagebouw aan de Prins Bernhardstraat, nu nog een bedrijfspand, komt binnenkort leeg te staan. Projectontwikkelaars zien hier ruimte voor nog meer appartementen. Sloop van dit fraaie voorbeeld van wederopbouwarchitectuur dreigt. Niet alleen de Stichting Ruimte verzet zich daar tegen, ook anderen komen in het geweer. Een van hen is Norman Vervat, kunsthistoricus uit Hilversum. Hij schreef onderstaande brief - door de redactie enigszins verkort - aan het College van B&W en de Gemeenteraad van Roermond. Ruimte stemt daar van harte mee in.

Wederopbouw-werk voor melkfabriek

'De stad Roermond heeft een zeer rijk verleden. Dat is vandaag de dag nog steeds zeer goed zichtbaar dankzij de vele monumenten en niet alleen te zien in de trotse middeleeuwse kerken en oude herenhuizen, maar ook in vele jongere gebouwen. Het is belangrijk om niet alleen goed te zorgen voor de oude monumenten, maar ook voor het jongere erfgoed. De Roermondse architectuur uit de periode tot 1940 is goed onderzocht en de meeste waardevolle gebouwen genieten bescherming. Maar de bijzondere architectuur uit de zeer belangrijke wederopbouwperiode, de jaren van 1945 tot 1965, is helaas voor 99 procent nog onbeschermde.

Melkfabriek aan Prins Bernhardstraat

Onlangs heb ik vernomen dat de voormalige St. Christoffel-Melkfabriek (later Campina en horecagroothandel Rooswinkel), één van de belangrijkste Roermondse gebouwen uit de wederopbouwperiode, aan de Prins Bernhardstraat een onzekere toekomst tegemoet gaat. De huidige eigenaar gaat het complex namelijk verkopen, hoogstwaarschijnlijk zal een nieuwe eigenaar het met de grond gelijk maken. Een tragisch verlies, vandaar deze brief.

De melkfabriek is in 1956 gebouwd naar ontwerp van de architecten Peter Coppen uit Roermond en H. Héman uit Heerlen. Coppen was waarschijnlijk de hoofdontwerper, Héman speelde een kleinere rol in

het ontwerpproces. Waarschijnlijk is hij verantwoordelijk voor (een deel van) de betonconstructie. De melkfabriek moest uiteraard voldoen aan alle moderne eisen en zeer functioneel zijn, maar toch ook een representatief karakter hebben. De architecten hebben dit opgelost door het gebouw in twee delen te splitsen. Het kantoorgebouw bepaalt het beeld van de fabriek. De werkhallen heeft men 'verstopt' achter dit kantoorgedeelte. Zo wist men te voorkomen dat het geheel een té industriële uitstraling kreeg. Het kantoorgedeelte heeft een zeer sobere, maar ook zeker chique, uitstraling gekregen. De architectuur is modernistisch te noemen, er is duidelijk gekozen voor het gebruik van moderne materialen als glas, staal en beton, en dit is in strakke vormen gegoten. Toch ontbreekt de kilheid en opdringerige moderniteit die andere modernistische architectuur kenmerkt. De gevel heeft een zeer rustige uitstraling gekregen. Het trappenhuis en de statige entreepartij doorbreken de (schijnbare) eenvoud van de gevel op een overtuigende manier. Daarbij is gebruik gemaakt van prachtige materialen. Het beton heeft door de bijzondere bewerking het uiterlijk van natuursteen, de mooie gele bakstenen doen denken aan de jaren dertig van de vorige eeuw en de prachtige daklijst van beton maakt het klassiek-moderne plaatje af. De klok op de hoek van het gebouw is als de slagroom op deze prachtige taart! Uit alles blijkt dat het exterieur van het kantoorgedeelte wat mocht kosten. Het interieur van het kantoorgedeelte is ook zeer bijzonder. Als (hoogstwaarschijnlijk) één van de weinige kantoorgebouwen in Nederland uit deze periode heeft het zijn (grotendeels) oorspronkelijke interieur namelijk kunnen behouden. Het interieur is voorzien van een prachtig trappenhuis, zeer sfeervolle kantoren en vele mooie details. Interieurdesign uit de jaren vijftig geniet nu weinig waardering, maar ik weet zeker dat er in de toekomst veel waardering voor dit bijzondere interieur zal ontstaan!

Campina

De hallen vallen op door hun vrij sobere uiterlijk en prachtige betonconstructie. Bijzonder zijn vooral de betonnen, vrij zeldzame, tongewelven. Het hallencomplex is door de grote variatie en speelsheid van de betonconstructie erg mooi en behoudenswaardig (de jongere aanbousels zijn uiteraard veel minder waardevol).

De Roermondse melkfabriek heeft de tand des tijds zeer goed doorstaan. De gevels van het kantoorgedeelte zijn puntgaaf en het interieur stamt voor een groot deel nog uit de jaren vijftig jaren! Het bedrijfsgedeelte is respectvol aangepast aan nieuwe eisen, maar deze aanpassingen storen niet.

De waarde van het complex schuilt voor een belangrijk deel in het totaalplaatje. Behoud van enkel het kantoorgedeelte is weliswaar een optie, maar wel erg minimalistisch omdat het unieke ensemble hierdoor voorgoed verloren gaat. Ik hoop dat Roermond inzet op behoud van dit voor Limburg zeer waardevolle ensemble.

De toekomst van de fabriek: Hilversum als voorbeeld?

Volgens mijn informatie wil de huidige eigenaar de oude melkfabriek verkopen. Een nieuwe eigenaar zou kunnen kiezen voor de sloop van dit gebouw. Dat is zeer betreurenswaardig. Het gebouw is namelijk niet alleen monumentwaardig, maar het leent zich ook uitstekend voor herbestemming. Het huidige kantoorgedeelte is zeer geschikt voor de huisvesting van kantoren, de grote fabriekshallen zijn voor meerdere functies geschikt. De melkfabriek kan een plek worden waar (creatieve) ondernemers elkaar kunnen ontmoeten en beïnvloeden.

In Amsterdam en Eindhoven zijn al oudere fabrieken (ook uit de wederopbouwperiode) omgevormd tot verzamelgebouw voor bedrijven.

In Hilversum is enkele jaren geleden Campina uit haar melkfabriek getrokken. Deze fabriek, ook uit de jaren vijftig en zeker te vergelijken met die in Roermond, krijgt nu een nieuwe bestemming. De gemeente heeft onderzoek naar de kansen voor het gebouw laten doen. Nu, na de voltooiing van dit onderzoek, werkt men samen met de ontwikkelingstak van een lokale woningcorporatie aan een groots plan voor deze plek. Op het terrein van de fabriek moeten zich niet alleen kleine en grote bedrijven vestigen, maar ook moet er plaats zijn voor woningen en bijv. een kleinschalig theater of een kleine bibliotheek. De Hilversumse melkfabriek staat op de monumentenlijst en alle aanpassingen gebeuren met veel respect voor het oude gebouw. Hilversum weet zo een onaanneemelijke woonwijk een nieuw hart te geven en het erfgoed te behouden! (Meer informatie: www.demelkfabriekhilversum.nl.)

Wellicht is een dergelijke aanpak ook iets voor Roermond? De gemeente kan in samenwerking met bijvoorbeeld een woningcorporatie, een commerciële partner of een erfgoedontwikkelaar als BOEI (www.boei.nl) of Redres (www.redres.nl) ook werken aan een herbestemming van de melkfabriek? De gemeente is niet de eigenaar van het gebouw en haar macht is natuurlijk beperkt, maar ze kan processen activeren (o.a. plaatsing op de monumentenlijst en/of het starten van een onderzoek) en mensen enthousiast maken voor hergebruik.

Tegenover de melkfabriek ligt de oude eiermijn. Beide fabrieken geven samen het gebied een zeer bijzonder karakter. Dat versterkt mijn idee dat de melkfabriek en deze plek veel kansen hebben! Die hangen echter wel samen met deze oude gebouwen. Nieuwe kantoren en/of appartementen staan al op genoeg plekken in Roermond.

Een monumentenstatus en een nieuwe functie!

Wanneer het gebouw de gemeentelijke monumentenstatus heeft wordt het mogelijk om na te denken over een nieuwe bestemming voor het complex. Met die status kan de nieuwe eigenaar het pand niet slopen en kunnen toekomstige verminderingen voorkomen. Ik hoop dat Roermond dit belangwekkende deel van zijn industriële geschiedenis 'blijft' koesteren! ®

Wat dreigt in het Roermondse te verdwijnen, hoe staat het met nieuwe projecten en wat doen 'die mensen van Ruimte' daaraan?

Tekst **Lucien Jansen en Leonard Fortuin** Foto **Bert Thomassen**

Prins Hendriklaan 38

Ruimte ontving een brief van de voorzitter van de wijkraad Roermond-Oost met daarin het verzoek mee te werken aan een beschermde status van het pand Prins Hendriklaan 38.

Het betreft het voormalige pand van Co-op, zoals in een tegeltafelau is vastgelegd (zie foto). Het gebouw is rijkelijk voorzien van art deco-elementen en daardoor vaker onderwerp geweest van landelijke kunsthistorische beschouwingen. Het pand is dan ook opgenomen in de inventarisatie *Monumenten in Nederland* uit 2002.

Bij de vaststelling van het *bestemmingsplan Veld* - een procedure die geduurd heeft van 2001 tot en met 2005 en die we gevoerd hebben tot en met de Raad van State, maar waarbij we helaas niet in het gelijk zijn gesteld - is dit pand van de lijst gehaald van panden die voor een beschermde status in aanmerking komen. We zullen proberen het terug op die lijst te krijgen.

Edco

Edco, een Eindhovense handelsonderneming, wil in De Meer, een agrarisch gebied tussen Melick en Roermond met hoge landschappelijke waarde, nieuwbouw realiseren in de vorm van een bedrijfspand met een hoogte van maar liefst 35 meter. Zowel het Provinciaal Om-

gevings Plan (POL, in het verleden aangeduid als 'streekplan') als het bestemmingsplan laat vestiging van bedrijven op die plek niet toe. Op Tradeport in Venlo en op het industrieterrein bij het Ei van St. Joost is de bouw van een dergelijk bedrijfspand wel mogelijk.

De Milieufederatie Limburg heeft, mede namens Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, het Limburgs Landschap en de Stichting Ruimte een zienswijze ingediend bij de Provincie. Gegeven de standpunten die vooral VVD en CDA in de Provinciale Staten naar buiten brengen, lijkt de zaak politiek echter al beklonken. Treurig.

Brochure Wederopbouwarchitectuur

In het vorige nummer van *Ruimtelijk* hebben we gemeld dat we op 6 mei jl. aan wethouder Jos van Rey een brochure hebben aangeboden over wederopbouwarchitectuur. (*Deze brochure is te lezen op de website www.historieroermond.nl doorklikken bij Stichting Ruimte.*)

Als reactie op de brochure kregen we van de gemeente op 6 juni 2008 een brief met het verzoek om alle adressen aan te leveren van de panden die in de brochure staan vermeld. Verder vraagt de gemeente ons van alle panden foto's te doen toekomen. Aan ons verzoek om ons de lijst te sturen van de panden die de gemeente zelf al op een gemeentelijke

inventarisatielijst van wederopbouwarchitectuur heeft staan, wil de gemeente echter geen gehoor geven. Deze vorm van 'samenwerken' komt ons nogal eenzijdig voor. Gezien de grote hoeveelheid tijd die het kost om alle gegevens plus foto's te verzamelen en aan te leveren, zijn wij vooralsnog niet op het verzoek van de gemeente ingegaan.

Na de bespreking op 6 mei leek terugkeer van Ruimte in het Monumenten Overleg een voor de hand liggende zaak. De gemeente verbindt daaraan echter voorwaarden die voor ons onaanvaardbaar zijn. (Zie ook pagina 5)

Het Carmelitesenklooster

Op 23 mei jl. heeft de bestuursrechter in Roermond het beroep verworpen dat we hadden ingediend tegen de door de gemeente Roermond afgegeven monumentenvergunning voor de bouw in de kloostertuin en de verbouw van het Carmelitesenklooster aan de Venloseweg. Volgens de rechtbank heeft de gemeente een aanvaardbaar compromis gevonden tussen de monumentale belangen en de overige relevante belangen. Hierdoor kan verdere verpaupering van het complex worden voorkomen. Op grond van dit standpunt hebben wij afgezien van beroep bij de Raad van State met betrekking tot de afgegeven monumentenvergunning.

Inmiddels is gebleken dat het complex in een gebied ligt met een verouderd bestemmingsplan. Op grond van dat verouderde plan is het zelfs toegestaan dat er woningen in de voormalige kloostertuin worden gebouwd! Verder is duidelijk geworden dat het geluidsonderzoek dat de gemeente heeft laten uitvoeren met het oog op de omliggende bedrijven veel te wensen overlaat. Bovendien zijn de destijds afgegeven vergunningen niet compleet. Daarom zullen wij de afgegeven sloop- en bouwvergunning bij de bestuursrechter in Roermond aanvechten. *Wordt dus vervolgd.*